

Piotr Chachlikowski

Nowy Dwór, gm. Dąbrowa Biskupia,
woj. bydgoskie, st. 16

Informator Archeologiczny : badania 22, 17-18

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mymi kreskami, wiór, fragment włórowca, grociek sercowaty, trzy niewielkie odlupki oraz stekierę - wszystkie wyroby z krzemienia wołyńskiego, a także toporek kamienny. Wyposażenie znajdowało się na głębokości 90 cm. Nie zachowały się szczątki kostne. Nie zachował się także rów przykurhanowy, który prawdopodobnie uległ już rozoranu wskutek prawie całkowitego zniwelowania nasypu. Formy zabytków pozwalają na stwierdzenie, że był to "staroszurowy" grób należący do środkowoeuropejskiego horyzontu kultury ceramiki sznurowej. Całość można datować na ok. 2200 p.n.e..

Dokumentacja i materiał zabytkowy znajdują się w Muzeum w Tomaszowie Lubelskim.
Badania będą kontynuowane.

▬ Lubienko, gm. Tarnowiec, woj. krośnieńskie, st. 1 - patrz wczesne średniowiecze.

Marianowo, gm. Ślesin,
woj. konińskie,
st. 17

Muzeum Okręgowe w Koninie

Badania prowadził mgr Krzysztof Gorczyca. Finansowało Muzeum Okręgowe w Koninie. Pierwszy sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych. Smolarnia nowożytna.

Stanowisko położone jest na terenie osady Szyszynek, na zachód od drogi polnej do Wandowa. Obejmuje kulminację niewielkiego, płaszczystego wzniesienia. Na północ i wschód od niego występują oczka wytopiskowce, a na południe i zachód zmellorowane łąki. Badania miały charakter ratunkowy ze względu na głęboką orkę. Złożono 2 wykopy o łącznej powierzchni 80 m².

Stwierdzono, że orka zniszczyła całkowicie warstwę kulturową. Materiał wystąpił tylko w warstwie ornej i w obiektach.

Wyniki pozwalają przypuszczać, że uchwycono fragment spalonej chaty. Za taką interpretacją przemawiają odkryte obiekty - 6 dołków postępowych i 2 jamy, a także bardzo duże ilości silnie przepalonej polepy i liczne ślady wtórnego przepalenia na fragmentach ceramiki. Szczególnie jedna z jam dostarczyła znacznej ilości polepy z odciskami elementów konstrukcji ścian, domieszki w postaci liści, plew, ziaren zboża itp. a nawet z pobliską na powierzchniach.

Ogółem uzyskano 1060 fr. ceramiki, 33 wyroby krzemienne, 1760 bryłek polepy, 10 wyrobów kamiennych jak rozcieracze, płytki szlifierskie itp. oraz 2 przęśliki gliniane.

Osadę można wstępnie datować na fazę IVA grupy wschodniej kultury pucharów lejkowatych. W jednej z jam znaleziono również 3 fr. ceramiki charakterystyczne dla grupy mąte-wskiej.

W partii północnej stanowiska odsłonięto część nowożytnej smolarni. Obiekt miał formę kolistej niecki o średnicy 2 m, wyłożonej kamieniami i wyleplonej gliną silnie wypaloną i nasączoną substancjami smołowatymi. Niecka wypełniona była dużą ilością zwęglonego drewna. Pod nią znajdował się lejowato zwężający się wkop o gł. 1 m wypełniony zwirem spojonym produktami smolarni. Połączony był on kolistym otworem (śr. 30 cm) z dnem niecki. Od północy do niecki znajdowała się jama o gł. 1 m (zbadana częściowo), z której wybrerano spływającą na dno lejła smołę.

Obiekt na podstawie uzyskanej ceramiki można datować ogólnie na czasy nowożytne (XVIII w?). Z tego samego czasu pochodzi również znaleziony na terenie chaty kultury pucharów lejkowatych wkop nowożytny zawierający szkielec krowy.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koninie.
Badania będą kontynuowane.

▬ Mikowice, gm. Namysłów, woj. opolskie, st. 1 - patrz epoka brązu.

Nowy Dwór,
gm. Dąbrowa Biskupia,
woj. bydgoskie,
st. 16

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu Instytut Prahistorii
Zakład Prahistorii Polski.

Badania prowadził mgr Piotr Chachlikowski. Finansował Uniwersytet Warszawski. Pierwszy sezon badań. Osada ludności kultury pucharów lejkowatych z fazy III C - warsztat (warsztaty) kamieniarski.

Wykopalska prowadzone były w ramach programu badań nad rozwojem mikroregionalnych form organizacji przestrzennej osadnictwa kultury pucharów lejkowatych na Kujawach (por. stan. 21 w Dąbrowie Biskupiej).

Stanowisko obejmuje niewielkich rozmiarów, płaszczystą wyniosłość zlokalizowaną na zapleczu krawędzi doliny Parchantki.

Wykopiska poprzedzono rozpoznaniem zasięgu i intensywności występowania ogólu przedmiotów na powierzchni metodą inwentaryzacji powierzchniowej, mikroplanimetrycznej. Objęto nią powierzchnię 2400 m². Ustalono, iż powierzchnia osady wynosi od ok. 850 m² do ok. - maksymalnej zasięgu - 1800 m². Badania wykopaliskowe skoncentrowano w rejonie najintensywniejszego rozprzestrzenienia materiału kamiennego (skał niekrzemionkowych). Zbadano łącznie 90 m². Odkryto 6 obiektów wziemnych. Z tej liczby 5 to "jamy" po słupach, 1 to "jama" gospodarza - miejsce obróbki kamienia. Zespół źródeł ruchomych tworzy ogółem 1765 przedmiotów, w tym: 171 fr. naczyń, 26 wytworów krzemionych i 1568 wytworów kamiennych.

W efekcie rozpoznano zwarty układ źródeł poprodukcyjnych kamieniarstwa. Były to w przeważającej ilości odpady korowe dużych rozmiarów. Rejestrujemy w tym przypadku proces wstępnej obróbki głazów i otoczaków oraz formowania odpowiednich, kształtem i rozmiarami, półwytworów narzędzi kamiennych. Przetwarzano tutaj eratyki fennoskańskie, wśród których dominują różnogatunkowe gnejsy i granity. Odnotowano także obróbkę diorytu, płaskowca, pegmatytu i sienitu. Zdecydowaną większość przejawów działalności kamieniarstwa udokumentowano w wyraźnym zgrupowaniu (na pow. ok. 140 m²), uzasadniającym hipotezę istnienia tutaj "specjalistycznego" miejsca (miejsca) przetwórstwa kamienia - warsztatu. Wiarogodność identyfikacji funkcji wzmacnia złożona struktura asortymentu pozostałości, w której obok odpadów z produkcji zarejestrowano także półwytwory oraz narzędzia służące do obróbki (tłuki i podkładki). Było to miejsce pracy związane ze wstępną obróbką eratyków, eksploatowanych najpewniej w rejonie pobliskiej krawędzi wysoczyzny, i wytwarzaniem półwytworów narzędzi (głównie żaren i rozcieraczy). Należy sądzić, iż badany obiekt reprezentuje ośrodek kamieniarstwa, który zaspokajał zapewne lokalne potrzeby surowcowe mikroregionalnego systemu osadniczego.

Materiały i dokumentacja są przechowywane w Zakładzie Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii UAM w Poznaniu.

Planuje się kontynuację badań.

Nowy Łowicz, gm. Kallsz Pomorski, woj. koszalińskie, st. 2 - patrz okres wpływów rzymskich.

Odry, gm. Chojnice,
woj. bydgoskie,
st. 2

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadziła dr Elżbieta Grzelakowska. Finansowano z problemu RPB III 35. Trzeci sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych oraz kultury pomorskiej.

Na stanowisku 2 w Odrach odsłonięto 75 m² powierzchni. Wykopy zlokalizowano na południowy wschód od przebadanych w 1988 r.

Podczas prac natrafiono na obiekty z dwóch faz osadniczych: neolitycznej oraz z wczesnej epoki żelaza (okres lateński) z materiałem kultury pomorskiej. Do bardziej interesujących obiektów kultury pucharów lejkowatych należała jama o wymiarach 2,6 x 2,2 m, zagłębiona około 60 cm poniżej dna współczesnej warstwy ornej. Obok niej znajdowało się 5 nieregularnie rozmieszczonych śladów dołków posłupowych. W wypełnisku jamy natrafiono na niewielką ilość materiału zabytkowego (ułamki ceramiki, fr. wióra krzemionkowego, małe grudki polepy, węgielki drzewne). W chwili obecnej trudno pewnie określić funkcję tego obiektu.

Z drugą fazą osadniczą wiązało się kolistego kształtu palenisko o średnicy ok. 1 m, wyłożone brukiem kamiennym oraz nieregularnych kształtów jamy odpadkowe.

Opatowice, gm. Radziejów,
woj. wrocławskie,
st. 3

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Zakład Prahistorii Polski w Poznaniu

Badania prowadził doc. dr hab. Aleksander Koško. Finansował WKZ we Wrocławku. Szósty sezon badań. Osady kultury pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych.

Badania finalizujące eksplorację stanowiska skupiły się w strzemi rubieży osiedla kultury pucharów lejkowatych. Celem ich była rejestracja granicy zasięgu wyłberzysk w zachodniej części stanowiska, których skupienie w tym rejonie zarejestrowano w 1987 r.

Założono jeden wykop (XXII/88) o powierzchni 20 m². Udokumentowano w nim fragment regularnej granicy pola wydobywczego (wyłberzysko - obiekt 104) oraz 3 obiekty o charakterze dołków posłupowych (101-103). Zarejestrowano ogółem ok. 220 fragmentów ceramiki oraz niewielką ilość wytworów z krzemienia i kamienia. Wśród ceramiki dominował materiał kultury pucharów lejkowatych, który na podstawie cech technologicznych należy odnieść do fazy V.

Badania zakończono.